

# گزارش جلسات برگزار شده توسط گروه‌های علمی فرهنگستان علوم پزشکی جمهوری اسلامی ایران

گروه علمی علوم بهداشتی و تغذیه تاریخ برگزاری جلسه: ۱۴۰۵/۰۳/۲۵

موضوع جلسه: "تحلیل اثرات جنگ بر زنجیره غذا و راهکارهای مقابله با آن"

## خلاصه موضوع / موضوعات مطرح شده در جلسه:

ششصد و پانزدهمین جلسه گروه علوم بهداشتی و تغذیه فرهنگستان علوم پزشکی روز دوشنبه ۲۵ خرداد ماه با موضوع "تحلیل اثرات جنگ بر زنجیره غذا و راهکارهای مقابله با آن" تشکیل شد.

در ابتدای جلسه نخست، خانم دکتر زهرا عبدالهی عضو محترم گروه علوم بهداشتی و تغذیه مقدمه و چالش‌های اثر جنگ بر زنجیره غذایی را ارائه و نهایتاً "راهکارهایی در کنترل آن به شرح زیر ارائه کردند:

- بیشترین مشکل، بحث لجستیک و حمل و نقل مواد غذایی بود. در جنگ ۱۲ روزه با خریدهای هیجانی مردم، کاهش دسترسی به آب شرب بدلیل آسیب به زیرساخت‌ها و مخازن روبرو بودیم.
- عدم هماهنگی پایانه‌های مرزی برای نظارت و کنترل مواد غذایی بدلیل قطع برق از جمله مشکلات این جنگ بود.
- اختلال در ماهیگیری انبوه در بوشهر که منجر به ارائه طرح جایگزین ناوبری عمده شد.
- فقدان سیستم رهگیری توزیع تا مصرف مواد غذایی که از قبل هم وجود داشت.
- وابستگی شدید به واردات روغن و نهاده‌های دامی

## راهکارهای کوتاه مدت:

- حفظ دسترسی پایدار و حداقلی برای تامین غذا
- کنترل و تعدیل قیمت مواد غذایی اساسی
- تامین و کنترل ذخائر استراتژیک غذایی
- مدیریت ملی و محلی برای مقابله با شوک‌ها در سطح عرضه
- محله محور شدن توزیع و نگهداری منابع غذایی
- ایجاد و تقویت مسیرهای جایگزین حمل و نقل
- از جمله چالش‌های موجود، افزایش ضایعات و اتلاف غذایی در زمان بحران است. لذا نگهداری و بهسازی سیلوها و انبارها و اصلاح روش‌های حمل و نقل سریع می‌تواند موجب کاهش ضایعات شود.

- ایجاد بیمه جامع کشاورزی در زمان بحران و جنگ برای حمایت از تولید داخلی
- اختصاص یارانه مواد ضروری برای تولید.

- ضرورت رصد هوشمند برای رهگیری مواد غذایی از تولید تا مصرف.
- جایگزینی منابع انرژی برای جلوگیری از آسیب پذیری محصولات در زمان آسیب به شبکه برق
- ضرورت تغییر مکانی سیلوها و انبارها به دور از مناطق نظامی و زیر ساخت های استراتژیک.
- ضرورت تامین تست های سریع کنترل جهت نظارت کیفی بر محصولات غذایی

متعاقبا" آقای دکتر اکبر فتحی معاون محترم وزیر و جانشین کارگروه امنیت غذایی و تنظیم بازار محصولات کشاورزی وزارت جهاد کشاورزی اطلاعات تکمیلی را ارائه کردند:

- یکی از چالش های قبل از شرایط جنگی، اعتصاب کامیون داران و اختلال در حمل و نقل مواد غذایی بود
  - هم چنین با ناترازی انرژی در بخش کشاورزی مواجه بودیم که در روند تولید انبارداری و تغییر صنایع تبدیلی دخالت جدی داشت.
  - در شرایط جنگ واردات مواد غذایی و کالاهای اساسی بویژه در جنگ رمضان بر عهده استانها گذاشته و محدودیت واردات و تامین غذا برداشته شد. لذا یک افزایش ۷ درصدی نسبت به شرایط عادی داشتیم.
  - واردات نهاده های دامی جهت پرورش دام و طیور افزایش یافت.
  - برنامه ریزی لازم برای تغییر منابع تامین انجام شده و بخشی از واردات بنادر جنوب به شمال و مسیرها و مبادی دیگر زمینی تغییر یافت. لیکن اختلال در دسترسی اقتصادی مردم به مواد غذایی اساسی یکی از چالش های مهم بود.
  - از سوئی با افزایش ۵۰ درصدی حقوق گمرکی و هزینه های حمل و نقل در سال ۱۴۰۵ مواجه شدیم.
  - در خصوص تغییر مکانی سیلوها و انبارها بعضا" اتفاق افتاد لیکن در مورد همه آنها امکان پذیر نبود.
  - جلوگیری از اتلاف و ضایعات مواد غذایی الزامات مهمی دارد که اگر تامین نشود امکان پذیر نخواهد بود که بدین لحاظ در اجرای سند دانش بنیان امنیت غذایی دیده شده است.
  - کارهای خوبی نیز جهت مدیریت هوشمند رصد زنجیره غذا تا واحد تولیدی انجام شده است.
- سپس مدعوین محترم سازمان ها و اعضاء محترم گروه نظرات و پیشنهادات خود را ارائه نمودند:
- آقای دکتر لشکری از سازمان تعزیرات حکومتی اظهار کردند که بحث گرانی از گرانفروشی جدا است.
  - ۳۰ درصد نیروهای انتظامی در خدمت کنترل های اقتصادی در سازمان تعزیرات مشغول هستند.
  - مداخله هوشمندانه بعلاوه اقدامات شهری و قضائی نیز انجام میشود.

آقای دکتر باغستانی از موسسه پژوهش های برنامه ریزی و اقتصاد کشاورزی وزارت جهاد اظهار داشتند:

- در یک ماه گذشته نسبت به فرودین سال جاری ۸ درصد قیمت غذا افزایش یافته است.
- سهم غذا در دهک های مختلف متفاوت است. در دهک اول ۴۱ درصد سهم غذا و دهک دوم ۲۰ درصد است ولی اگر در استانها بررسی کنیم شرایط وخیم تر می شود.
- بالای ۱۱۰ درصد در برخی از استانها تورم قیمت برای مصرف کننده وجود دارد. نیمی از آن بر عهده تولید، نگهداری و حمل و نقل است. قیمت غذا از طریق مازاد و عرضه کنترل می شود ولی وقتی جواب می دهد که بهایش در مصرف داده شود. تولید کننده نیز نگرانی و تقاضایش را به سال و ماه بعد منتقل می کند.
- الگوی مصرف بایستی بهبود یابد تا تولید نیز بهبود یابد.
- یکی از راهکارهای جایگزینی مواد نشاسته ای ریشه ای بجای غلات است.
- در پسا جنگ فرصت تدوین پروتکل ها و شیوه نامه های اختیارات غیر متمرکز برای دوره های بعدی داده شود.
- کنترل بهداشت و بیماریهای مشترک انسان و دام، خود در تامین غذا موثر است. همچنین جلوگیری از آلودگی های عمدی نیز در کاهش ضایعات و اتلاف مواد غذایی موثر است.
- در وزارت صمت، تعرفه های ضروری و حیاتی تفکیک شدند.
- سیاست های جدیدی برای مصرف مواد و پلیمری انجام و از ذخایر استراتژیک بهره برداری شد.
- شرایط واردات محصولات اساسی تنظیم و سهمیه های در حمایت از کنسرو سازی تامین شد.

آقای دکتر فرجی از اداره کل طیور وزارت جهاد کشاورزی:

- قیمت تمام شده تخم مرغ از ۲۳۱ هزار تومان، هر کیلو مرغ زنده در مرغداری ۲۴۷ هزار تومان و در کشتارگاه ۳۴۰ هزار تومان رسیده است. شیر خام نیز به ۶۰ هزار و ۵۰۰ تومان رسید.
- افزایش هزینه های تولید، قیمت نهاده ها، دستمزد کارگری، حمل و نقل، سوخت و انرژی خود عامل اصلی موثر در افزایش قیمت مصرف می باشد.
- در سال قبل با ارز ترجیحی ۳۵ میلیون جوجه ریزی در هفته داشتیم که با حذف آن به ۳۰ میلیون و از ابتدای سال جاری به ۲۵ میلیون و در هفته نخست جنگ به ۱۱ میلیون رسید. لذا با تولید نمی توان به تنظیم بازار داخلی کمک کرد.
- در بحث دام بیشترین هزینه مربوط به نهاده و غذای دام است.
- هم چنین وضع سیاست های مقطعی و تغییرات اقلیمی، خود عامل بهم ریختگی هستند.
- عمده واردات برای صنایع است تا مصرف بازار.

- از طرفی دیگر از سوی هیچ سازمانی اعلام نیاز به جوجه ریزی برای مصرف داده نشده است.  
دکتر اسماعیل زاده مدیر دفتر بهبود تغذیه اعلام کردند:
- میزان فوق در سبد تدوین شده مطلوب از قبل و بازبینی شده آن در سال ۱۴۰۳ اعلام و در سایت وزارت بهداشت و درمان قابل دسترسی است.
- تغییر الگوی مصرف، نیاز به آموزش دارد و اصلاح فرهنگ زمان بر است.
- قرار شده بررسی جدید مصرف خانوار و امنیت غذایی توسط انستیتو تحقیقات تغذیه و صنایع غذایی کشور انجام شود. همچنین نقشه نا امنی غذایی کشور نیز بازنگری شده که بزودی در دسترس قرار خواهد گرفت.
- در دوران پسا جنگ به برنامه ویژه نیاز داریم. برنامه ریزی بایستی با توجه به تغییرات اقلیم فعلی و آتی انجام شود.  
سازمان جهانی بهداشت با روش LPA (Location, Population, allocation) اولویت گزاری کرده که می توان از آن بهره گرفت.
- نقشه خطر بایستی در پسا جنگ در نظر گرفته و دسترسی محلی و منطقه ایی در آن دیده شود
- در پایان مقرر شد یک سند حمایت طلبی در این زمینه توسط نمایندگان سازمانهای اصلی در زنجیره غذا ( تامین تا مصرف) تهیه گردد.